

DIE VERSLAG VAN DIE HOOF FINANSIELE BEAMPTE

1. Inleiding

Hiermee 'n beknopte oorsig oor die afgelope finansiële jaar se bedryfsresultate.
Die bedryfsurplus van R546 706 na aanwendings van R(349 605) het meegebring dat die onaangewende surplus verhoog het na R1 195 370.

Debiteure

Verbruikersdebiteure het toegeneem van R11 284 371 na R12 932 116 wat 'n toename van 14.6% beteken.

2. Bedryfsresultate

	Werklike 2007	Werklike 2006	Afwyking 2006 teenoor 2007	Begroot 2007	Afwyking Werklike/Begroot
	R	R	%	R	%
Begin surplus	998 268	543 341	83.73	0	
Bedryfsinkomste vir die jaar	18 345 375	14 403 449	27.37	17 859 110	2.72
Bedryfsuitgawe vir die jaar	17 798 669	14 412 401	-23.50	17 859 110	0.34
Aanwendings	-349 605	463 879	-175.37		
Eind surplus/(tekort)	1 195 369	998 268	19.74		

2.1 BEDRYFSUITGAWES

As gevolg van die uitstaande debiteure en die finansiële toestand van die raad was 'n streng beleid op uitgawes toegepas.
Hieronder is 'n uiteensetting van die begrote bedryfsuitgawes teenoor die werklike:

	Salarisse Lone & Toelaes	Algemene Uitgawes	Instand- houding	Kapitaal Onkoste	Kapitaal uit Inkomste	Bydraes uit Inkomste	Min elders gedebiteer	Totaal
	R	R	R	R	R	R	R	R
Begroot	6 708 717	11 668 994	1 188 400	1 473 500	0	130 000	-3 310 500	17 859 111
Werklike	5 553 051	10 963 210	1 209 374	1 217 655	7 390	1 893 988	-3 046 000	17 798 669
Verskil	1 155 666	705 784	-20 974	255 845	-7 390	-1 763 988	-264 500	589 442
% (Oor)/Onder	17.23	6.05	-1.76	17.36		-1 357	7.99	3.30

2.2 Belasting en Algemene Dienste

2.2.1 Gemeenskapsdienste

Gemeenskapsdienste het met 'n tekort van R2 233 353 afgesluit

Die Gemeenskapsdienste word as volg opgesom

	Werklike 2007	Werklike 2006	Afwyking - 2006 teenoor-2007	Begroot 2007	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	5 416 329	4 214 058	28.53	5 326 982	1.65
Uitgawe	7 649 681	5 911 899	-29.39	8 038 537	5.08
Surplus/(Tekort)	-2 233 353	-1 697 841	-31.54	-2 711 555	21.41
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	-41.23	-40.29		-50.90	

2.2.2 Gesubsidieerde Dienste

Die gesubsidieerde dienste het met 'n tekort van R12 493 afgesluit.

	Werklike 2007	Werklike 2006	Afwyking - 2006 teenoor-2007	Begroot 2007	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	358 183	332 945	7.58	371 106	-3.48
Uitgawe	370 676	264 136	-40.34	443 071	-16.34
Surplus/(Tekort)	-12 493	68 809	118.16	-71 965	-82.64
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	-3.49	20.67		-19.39	

2.3 Ekonomiese Dienste

Die doelwit van 'n ekonomiese diens is om gelyk te breek.

Riool en Vullisverwydering

Riooldienste het met 'n surplus van R34 581 afgesluit terwyl die Vullisverwyderingsdienste met 'n surplus van R842 afgesluit het.

	Werklike 2 007	Werklike 2006	Afwyking - 2006 teenoor - 2007	Begroot 2007	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	3 532 557	3 111 197	13.54	3 408 159	3.65
Uitgawe	3 497 134	2 531 710	-38.13	3 134 068	-11.58
Surplus/(Tekort)	35 423	579 487	-93.89	274 091	-87.08
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	1.00	18.63		8.04	

2.4 Handelsdienste

Die bedoeling van handelsdienste is om 'n surplus op dienste te behaal

Die waterdiens het met 'n surplus van R1 719 625 afgesluit terwyl die elektrisiteitsdienste met 'n surplus van R1 037 504 afgesluit het.

Hieronder volg opsommings van die bedryfsresultate van die Handelsdienste:

Water

	Werklike 2007	Werklike 2006	Afwyking - 2006 teenoor - 2007	Begroot 2007	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	3 392 094	2 192 309	54.73	3 156 618	7.46
Uitgawe	1 672 470	2 064 170	18.98	2 336 984	28.43
Surplus/(Tekort)	1 719 625	128 139	1242.00	819 634	109.80
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	50.70	5.84		25.97	

Elektrisiteit

	Werklike 2007	Werklike 2006	Afwyking - 2006 teenoor - 2007	Begroot 2007	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	5 646 211	4 552 939	24.01	5 267 374	7.19
Uitgawe	4 608 708	3 640 486	-26.60	3 515 173	-31.11
Surplus/(Tekort)	1 037 504	912 453	-13.70	1 752 201	-40.79
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	18.38	20.04		33.27	

3. Kapitaalluitgawes en finansiering

Die kapitaalluitgawes het gedurende die jaar R4 011 498 beloop wat R1 664 970 meer is as die vorige jaar.

	Werklike 2006/2007 R	Begroot 2006/2007 R	Werklike 2005/2006 R
Water		3 900 000	
Raad Algemeen		2 400 000	18 898
Openbare Werke			840 534
Elektrisiteit			145 084
Riolering	1 114 547	735 000	1 204 242
Museum 1933	247 237		
Parke			47 561
Dienste	2 642 324	1 000 000	
Hoof Finansiële Beampte	7 390	200 000	90 209
Totaal	<u>4 011 498</u>	<u>8 235 000</u>	<u>2 346 528</u>

Die bronne van finansiering wat gebruik is om die vaste bates te finansier, was die volgende:

	Werklike 2006/2007 R	Begroot 2006/2007 R	Werklike 2005/2006 R
Eksterne Lening	0	2 100 000	0
Skenkings	4 004 108	6 135 000	2 217 273
Bydraes uit bedryfsinkomste	7 390	-	129 255
Totaal	<u>4 011 498</u>	<u>8 235 000</u>	<u>2 346 528</u>

Meer besonderhede aangaande bates en die finansiering daarvan word in aanhangsel C en aantekening 6 verskaf /

More detail in regard to assets and the financing thereof are provided in annexure C and Note 6

Lenings

Die uitstaande eksterne lenings beloop R6 202 782 (2005/2006: R5 598 083). Die verhoging is te wyte aan rente wat opgeloop het met die nie betaling van die lening

Beleggings

Beleggings het vanaf R8 294 tot R455 667 toegeneem

Kontant in die bank

Die batige saldo van R1 305 414 het verminder na 'n batige saldo van R863 172.

Meer besonderderhede aangaande lenings, krediteure en beleggings word in aantekeninge 4 en 13 en Aanhangsel B tot die finansiële state getoon.

5. Fondse

5.1 Wentelfonds

'n Bedrag van R130 000 (jaarlikse verpligte bydrae) is tot die fonds bygedrae. Verde uit die verkoop van erwe wat R36 735 beloop bygevoeg. Die verskillende bydraes l vanaf R3 747 337 tot R3 914 072 verhoog.

Dit moet benadruk word dat daar geen kontant beskikbaar is op beleggings om hier te ondersteun nie.

5.2 Trustfondse

Die fondse beloop R1 238 676 en is meestal ongespandeerde fondse. Daar is geen kontant beskikbaar op beleggings om hierdie fondse ten volle te onder (sien aanhangsel B en aantekening 3 vir meer besonderhede)

5.3 Voorsienings

5.3.1 Verloffonds.

Die saldo van die verloffonds beloop R514 573 'n Bydrae van R263 988 en uitgawe het bygedrae tot die huidige saldo.

5.3.2 Voorsiening vir oninbare skulde.

Die saldo van die fonds beloop R4 500 000. Bydraes van R1 500 000 is tot die fond saldo van die fonds tot R4 500 000 verhoog het. Dit is 34.8% van die totale uitstaar debiteure van R12 932 116. Die bedrag van die voorsiening is nog te min en behoo verhoog te word wat 70 % van die uitstaande debiteure verteenwoordig. Die Raad i posisie om dit te doen nie.

Meer besonderhede aangaande fondse en voorsienings word in aantekening 1 en 2 A verskaf.

er is die opbrengs
het die fonds

die fonds ten volle

rsteun nie.

is van R46 760

Is gedoen wat die
nde verbruikers-
rt na R9 052 482
s nie in 'n finansiele

2 en Aanhangse

BALANSSTAAT SOOS OP 30 JUNIE 2007
BALANCE SHEET AS AT 30 JUNE 2007

	Aant Note	2006/2007	2005/2006
KAPITAAL AANGEWEND/ CAPITAL EMPLOYED			
FONDSE EN RESERWES/FUNDS AND RESERVES		3 914 072	3 747 337
Statutêre Fondse/Statutory Funds	1	3 914 072	3 747 337
Onaangewende surplus/Unappropriated surplus	18	1 195 370	998 268
		<u>5 109 442</u>	<u>4 745 605</u>
TRUSTFONDSE/TRUST FUNDS	3	1 238 676	2 616 841
LANGTERMYN VERPLIGTINGS/LONG-TERM LIABILITIES	4	5 680 888	5 150 335
VERBRUIKERSDEPOSITO'S/CONSUMER DEPOSITS	5	177 156	175 755
		<u>12 206 162</u>	<u>12 688 536</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL EMPLOYMENT OF CAPITAL			
VASTE BATES/FIXED ASSETS	6	5 428 781	5 598 083
NETTO BEDRYFSBATES /(LASTE)/ NET CURRENT ASSETS(LIABILITIES)		<u>6 777 382</u>	<u>7 090 452</u>
BEDRYFSBATES/CURRENT ASSETS		10 969 514	9 223 608
Debiteure/Debtors	10	9 648 170	7 907 395
Korttermyn beleggings / Shortterm Investments	7	455 667	8 294
Kontant Voorhande / Cash on Hand		2 505	2 505
Bankrekening/Bankaccount	24	863 172	1 305 414
BEDRYFSLASTE/CURRENT LIABILITIES		4 192 133	2 133 156
Voorsienings / Provisions	12	514 573	297 345
Krediteure/Creditors	13	3 155 666	1 388 062
Lenings : Korttermyn gedeelte / Loans : Short term portion	4	521 894	447 749
Bankoortrekking/Bank overdraft		0	0
		<u>12 206 162</u>	<u>12 688 535</u>

INKOMSTESTAAT VIR DIE BOEKJAAR GEËINDIG OP 30 JUNIE 2007
INCOME STATEMENT FOR THE YEAR ENDED 30 JUNE 2007

2005/2006	2005/2006	2005/2006		2006/2007	2006/2007	2006/2007	2006/2007
Werklike Inkomste Actual Income R	Werklike Uitgawe Actual Expenditure R	Oorskot/ (Tekort) Surplus/ Deficit R		Werklike Inkomste Actual Income R	Werklike Uitgawe Actual Expenditure R	Oorskot/ (Tekort) Surplus/ Deficit R	Begroting Oorskot /Tekort Budget Surplus/(Deficit) R
7 658 201	8 707 745	-1 049 544	BELASTING & ALGEMENEDIENSTE/ RATES AND GENERAL SERVICES	9 307 069	11 517 491	-2 210 423	-168 517
4 214 059	5 911 899	-1 697 840	Gemeenskapsdienste/Community services	5 416 329	7 649 681	-2 233 353	-306 408
332 945	264 136	68 809	Gesubsidieerde dienste/Subsidised services	358 183	370 676	-12 493	50 281
3 111 197	2 531 710	579 487	Ekonomiese dienste/Economic services	3 532 557	3 497 134	35 423	87 611
0	0	0	BEHUISINGSDIENSTE/HOUSING SERVICES	0	0	0	0
6 745 248	5 704 656	1 040 592	HANDELSDIENSTE/TRADING SERVICES	9 038 306	6 281 177	2 757 129	421 878
<u>14 403 449</u>	<u>14 412 401</u>	<u>-8 952</u>	TOTAAL/TOTAL	<u>18 345 375</u>	<u>17 798 669</u>	<u>546 706</u>	<u>253 361</u>
		<u>1 412 354</u>	Aanwendings vir die jaar/Appropriations for the year			<u>(349 605)</u>	
		1 403 402	Netto Oorskot/ (Tekort) vir die jaar Net Surplus/(Deficit) for the year			197 101	
			Onaangewende Oorskot /(Opgehoopte Tekort) begin van die jaar Accumulated surplus/(Deficit) beginning of the year			<u>998 269</u>	
		<u>-6 116 851</u>					
			ONAANGEWENDE OORSKOT/(TEKORT) EINDE VAN JAAR ACCUMULATED SURPLUS/(DEFICIT) END OF YEAR			<u>1 195 370</u>	
		<u>-4 713 449</u>					

CASH FLOW STATEMENT FOR THE YEAR ENDED 30 JUNE 2007

	Notes	2007 R	2006 R
CASH RETAINED FROM OPERATING ACTIVITIES		6 564 626	4 745 442
Cash generated by operations	19	1 358 263	5 319 317
Investment income		15 378	6 965
(Increase) / decrease in working capital	20	26 909	-2 895 025
		1 400 550	2 431 257
Less: External interest paid	17	0	0
Cash available from operations		1 400 550	2 431 257
Cash contributions from the Public and State		5 164 076	2 314 185
Net proceeds on disposal of fixed assets			
CASH UTILISED IN INVESTING ACTIVITIES			
Investment in fixed Assets		-6 185 059	-2 346 528
NET CASH FLOW		<u>379 567</u>	<u>2 398 914</u>
CASH EFFECTS OF FINANCIAL ACTIVITIES			
Increase / (decrease) in long-term loans	21	530 553	-364 670
Increase / (decrease) in short-term loans	21	74 145	-145 567
(Increase) / decrease in cash investments	23	447 373	402 422
(Increase) / decrease in cash	24	472 242	-2 291 099
NET CASH (GENERATED) / UTILISED		<u>1 524 313</u>	<u>-2 398 914</u>

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

	2006/2007	2005/2006
1. Statutêre fondse:		
Statutory funds:		
Wentelfonds/Revolving fund	3 914 072	3 747 337
	<u>3 914 072</u>	<u>3 747 337</u>

Die Wentelfonds is ingevolge Ordonansie 20/1974 deur die Raad ingestel om kapitaalprojekte te finansier. As gevolg van kontant-vloei probleme is geen projekte uit die Fonds gefinansier nie. Daar is ook nie kontant beleggings om die Fonds te ondersteun nie ./

The Revolving Fund was established by Council in terms of Ordinance 20/1974 to finance capital projects. Due to cash flow problems no projects was financed by the Fund. There is no cash investments to support the Fund.

(Sien aanhangsel "A" vir meer besonderhede)
(Refer to appendix "A" for more details)

2. Reserwes:
Reserves:

Geen / None

3. Trustfondse:	<u>1 238 676</u>	<u>2 616 841</u>
Trust funds:		

Die Trustfondse bestaan uit fondse vanaf derde partye verkry en die saldo's is die geld wat nie in die huidige finansiele jaar bestee is nie.

The Trust Funds exist out of Funds received from third parties and the balances are monies which were not spent in the current financial year.

Sien bladsy 26 vir beskrywing van Trustfondse/
See page 26 for the description of the Trust Funds.

(Sien aanhangsel "A" vir meer besonderhede)
(Refer to appendix "A" for more details)

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

	2006/2007	2005/2006		
4. Langtermynverpligtinge				
Long-term Liabilities				
Eksterne Lenings / External Loans	6 202 782	5 598 083		
Min: Korttermyngedeelte/Less: Short-term portion	521 894	447 749		
	<u>5 680 888</u>	<u>5 150 334</u>		
 Finansiële Instelling / Financial Institution	Verskuldigde Bedrag / Amount Owned	Paalement per Maand / Instalment per Month	Rentekoers/ Interest rate	Laaste paalement betaalbaar / Last Instalment payable
DBSA	6 202 782	110 843	16.44%	31/07/2013

Nie enige van die lenings is deur die Raad se bates
 verseker nie./Not any of the loans is insured by
 Council assets

Sien aanhangsel B vir meer besonderhede.
 Refer to appendix B for more information.

5. Verbruikers Deposito's - Dienste
Consumers Deposits - Services

Elektrisiteit en water/Electricity and water	<u>177 156</u>	<u>175 754</u>
--	----------------	----------------

Geen waarborge t.o.v elektrisiteit- en waterdepositos word gehou nie./
No guarantees in lieu of electricity and water deposits were kept

6. Vaste bates:
Fixed Assets

Vaste bates aan die begin van die jaar/ Fixed Assets at the beginning of the year	30 982 307	28 635 779
Vaste bates gedurende die jaar aangeskaf of ontvang/ Fixed Assets aquired during the year	4 011 498	2 346 528
Min: Vaste bates afgeskryf / oorgeplaas Less: Fixed Assets written off / transferred	0	0
	<u>34 993 805</u>	<u>30 982 307</u>
Totale Vaste bates/Total fixed assets	34 993 805	30 982 307
Min: Lenings gedelg en ander kapitaalontvangstes Less: Loans redeemed and other capital receipts	<u>-29 565 024</u>	<u>-25 384 224</u>
Netto Vaste Bates/Net Fixed Assets	<u>5 428 781</u>	<u>5 598 083</u>

Sien aanhangsel C vir meer besonderhede.
 Refer to Appendix C for more information.

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

	2006/2007	2005/2006
7. Beleggings/ Investments		
Ongenoteerde/Unlisted Korttermyndeposito/Short-term deposits	<u>455 667</u>	<u>8 294</u>
Management's valuation of investments/ Bestuur se waardasie van beleggings		
Ongenoteerde/Unlisted	<u>455 667</u>	<u>8 294</u>
Opsomming van Beleggings / Summary of Investments		
FNB 62067443582	346 429	
FNB 62021476313	66 600	
FNB 62028354562	1 016	
FNB 62076025016	40 464	
FNB 62076024571	<u>1 159</u>	
	<u>455 667</u>	

NB! Rente ontvang op belegging beloop R15 378 (2005/2006: R6 965) vir die jaar @ rentekoerse wat gewissel het op afsonderlike beleggings tussen 1% en 6,5%. (2005/2006: 1.5% - 4.5%)

Interest received on investments amounts to R15 378 (2005/2006: R6 965) for the year at interest that varied between 1% and 6,5%. (2005/2006: 1.5% - 4.5%) on separate investments

8. Langtermyndebiteure:/ Long-term debtors	<u>0</u>	<u>0</u>
---	----------	----------

Geen / None

9. Vooraad:/ Stock:	<u>0</u>	<u>0</u>
--------------------------------	----------	----------

Geen / None

10. Debiteure:/ Debtors		
Verbruikers/Consumers	12 932 116	11 284 371
Ander/Other	<u>6 591 334</u>	<u>967 934</u>
	19 523 450	12 252 305
Min: BTW Kontrole/Less: VAT Control	5 375 280	-1 344 911
Min: Voorsiening vir slegte skulde/ Less: Provision for bad debts	4 500 000	3 000 000
	<u>9 648 170</u>	<u>7 907 395</u>

Geen afskrywing van debiteure was teen die Voorsiening vir Slegte Skulde gedoen nie.

There was no writing off of debtors against the Provision for Bad Debts.

11. Deferred Charges

Geen / None

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

	2006/2007	2005/2006		
12. Voorsienings / Provisions				
Verlofvoorsieningsfonds / Leave Provision Fund	<u>514 573</u>	<u>297 345</u>		
13. Krediteure:/ Creditors:				
Handelskrediteure/Trade Creditors				
Afwagrekening / Suspense account	3 155 666	1 388 062		
	<u>3 155 666</u>	<u>1 388 062</u>		
14. Eiendomsbelasting / Assessment Rates				
	Site Valuation as at 2007	Improvement Valuation as at 2007	Actual income 2007	Actual income 2006
Ander / Other	8 479 157	68 081 000	1 762 388	1 681 800
Munisipaal / Municipal	3 627 139	8 216 200		
	<u>12 106 296</u>	<u>76 297 200</u>	<u>1 762 388</u>	<u>1 681 800</u>

Waardasies word elke vyf jaar uitgevoer maar die laaste algemene waardasie het in werking getree op 1 Oktober 1988./
Valuations must be done every five years but the last general valuation come into effect on 1 October 1988.

n Basiese tarief van 2,245 sent in die rand was gehef op die gesamentlike waarde van die grond en verbeteringe./
Basic rates of 2,245 cents in the rand were levied on the combined value of the site and improvements.

Bouklousules word gehef ooreenkomstig die gebruik van die erwe./
Building clauses were charge according to the use of the erven.

15. Openbaarmaking rakende Raadslede en Amptenare/
Disclosure concerning Councillors and Officials

Toelaes: Raadslede	920 801	207 340
Burgermeester: Toelaes	342 157	132 599
Selfone / Cellphones	69 384	0

Sien sertifikaat op bladsy 27 / See certificate on page 27

Raadslede Agterstallig vir meer as 3 maande/
Councillors in arrears for more than 3 months

Geen / None

Vergoeding Amptenare / Remuneration Officials

Waarnemende Munisipale Bestuurder/ Acting Municipal Manager (01/07/2006 - 28/02/2007)	<u>86 999</u>
Waarnemende Munisipale Bestuurder/ Acting Municipal Manager (01/03/2007 - 30/06/2007)	<u>28 000</u>
Bestuurder: Korporatiewe Dienste Manager: Corporate Services	<u>315 867</u>
Bestuurder: Finansies Manager: Finance	<u>283 343</u>
Bestuurder: Tegniese Dienste Manager: Technical Services Bedank 31/08/2007 / Resigned 31/08/2007	<u>55 558</u>

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

	2006/2007	2005/2006
16. Ouditeursvergoeding / Auditors Remuneration		
Ouditfooie / Audit fees	100 424	228 612
	<u>100 424</u>	<u>228 612</u>
17. Finansiële Transaksies / Financial Transactions		
Totale eksterne rente verdien of betaal /		
Total external interest earned or paid		
Rente verdien / Interest earned	20 434	6 965
Rente betaal / Interest paid	0	0
	<u>20 434</u>	<u>6 965</u>
Kapitale onkoste gedebiteer na bedryfsrekening /		
Capital charges debited to operation account		
Eksterne Rente / Interest: External	1 048 354	835 644
Eksterne Delging / Redemption: External	169 302	510 173
	<u>1 217 656</u>	<u>1 345 817</u>
	<u>1 217 655</u>	<u>1 345 817</u>
18. Aanwendings / Appropriations		
Opgehoopte surplus / tekort aan die begin	998 269	543 341
Accumulated surplus / deficit at the beginning		
Surplus / (tekort) vir die jaar	546 706	-8 952
Surplus / (defecit) for the year		
Aanwendings vir die jaar / Appropriations for the year	-349 605	463 879
Vorige jaar regstellings / Prior year adjustments		
Opgehoopte surplus / (tekort) aan die einde	1 195 370	998 268
van die jaar /	<u>1 195 370</u>	<u>998 268</u>
Accumulated surplus / (deficit) at the end		
of the year		
Bedryfsrekening / Operation account		
Kapitaal uitgawes / Capital expenditure	7 390	129 255
Bydraes tot: / Contributions to:		
Voorsiening vir oninbare skuld /	1 500 000	0
Provision for bad debts		
Wentelfonds / Revolving fund	130 000	119 000
Verlofreserwerfonds / Leave Reserve Fund	263 988	0
	<u>1 901 378</u>	<u>248 255</u>
	<u>1 901 378</u>	<u>248 255</u>

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

	2006/2007	2005/2006
19. Cash Generated by Operations		
Surplus / tekort vir die jaar / Surplus / deficit for the year	546 706	-8 952
Regstellings van die vorige jaar se bedryfstransaksies / Adjustments in respect of the previous year's operating transactions	-349 605	463 879
Aanwendings teen inkomste gedebiteer / Appropriations debited to income	1 901 378	248 255
Kapitaal uitgawes / Capital expenditure	7 390	129 255
Wentelfonds / Revolving fund	130 000	119 000
Voorsiening vir oninbare skuld / Provision for bad debts	1 500 000	0
Verlofreserwerfonds / Leave Reserve Fund	263 988	0
Kapitale Onkoste / Capital charges	1 839 192	1 345 817
Rente betaal / Interest paid:		
- vir eksterne lenings / to external loans	1 048 354	835 644
Delging / Redemption:		
- vir eksterne lenings / to external loans	169 302	510 173
Beleggingsinkomste (bedryf) Investment Income (Operational)	-15 378	-6 965
Grants and subsidies received from state	-5 164 076	-2 314 185
Nie Bedryfsinkomste / Non operating income		
- Verkoop van erwe/ Sale of erwen	36 735	0
- Ander/Other	592 573	3 220 480
Nie Bedryfsuitgawes / Non operating expenditure		
- Uitgawes teen fondse gedebiteer / Expenditure charge against funds	1 970 738	1 877 613
Voorsienings en Reserwe / Provisions and Reserve	1 358 263	4 825 942

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

2006/2007

20. (Toename) / Afname in Bedryfskapitaal
(Increase) / Decrease in Working Capital

(Toename) / Afname in voorraad /	0
(Increase) / decrease in stock	
(Toename) / Afname in debiteure /	-1 740 786
(Increase) / decrease in debtors	
Toename / (Afname) in krediteure /	1 767 695
Increase / (decrease) in creditors	
	<u>26 909</u>

21. Toename / (Afname) in Langtermynlenings
Increase / (Decrease) in Long term Loans

Lenings terugbetaal / Loans repaid	-169 302
Opgelope rente / Accumulated interest	774 001
	<u>604 699</u>

23. (Toename) / Afname in eksterne beleggings
(Increase) / Decrease in external investment

Beleggings gerealiseer / Investments realised	2 253 016
Beleggings gemaak / Investments made	-2 700 389
	<u>-447 373</u>

24. (Toename) / Afname in kontant op hande
(Increase) / Decrease in cash on hand

Kontant saldo aan die begin van die jaar /	1 305 414
Cash balance at the beginning of the year	
Min: Kontant saldo aan die einde van die jaar /	863 172
Less: Cash balance at the end of the year	
	<u>442 242</u>
Bankrekening / Bank Account	
Eerste Nasionale Bank / First National Bank	
Rekeningnommer / Account Number 52003878794	

Openingssaldo Oortrokke / Opening Balance Overdraft	150 587
Sluitingssaldo Batig / Closing Balance Favourable	113 885

7

2005/2006

0

-3 241 560

349 535

-2 892 025

-510 174

0

-510 174

---

402 422

---

402 422

-985 685

-1 305 414

-2 291 099

2005/2006

Kgatelopele councillors and its employees contributed to the following pension and retirement funds, which provide retirement benefits to such councillors and employees: Momentum, Cape Joint Retirement and Pension Fund , Sanlam, Old Mutual, Samwu and the Pension Fund for Councillors.

The retirement benefit plan is subjected to the Pension Fund Act, with pensions paid on the final pensionable remuneration.

Die KBBA het uitspraak gegee in die geding van CM Kruger	0	1 079 659
Die Raad moes 'n bedrag van R600 000 betaal. Die saak is nou afgehandel.		
The CCMA made a decision in the case of CM Kruger. Council had to pay an amount of R600 000. The matter is now finalized.		

0	1 079 659
---	-----------

0	1 795 111
---	-----------

Interne bronne / Internal sources	0	0
Eksterne bronne / External sources	<u>0</u>	<u>1 795 111</u>
	<u>0</u>	<u>1 795 111</u>

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2007
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2007

	2006/2007	2005/2006
28 Openbaarmaking ingevolge artikel 125 van die MFMA / Disclosure in terms of section 125 of the MFMA		
Geen Entiteite / No Entities		
<i>Betalings aan SAID / Payments to SARS</i>		
LBS / PAYE	423 685	
BTW / VAT		
<i>Bydraes aan fondse / Contributions to Funds</i>		
Pensioenfondse / Pension Funds	1 026 272	
Mediesefondse / Medical Aids	563 655	
29 Openbaarmaking ingevolge artikel 123 van die MFMA / Disclosure in terms of section 123 of the MFMA		
Geen toekennings was gedoen aan ander Munisipaliteite of Staatsorgane nie / Na allocations were made to other Municipalities and Organs of State		
Die Munisipaliteit het die volgende Toekennings ontvang / The Municipality received the following Grants		
Billikke Deel / Equitable Share	4 807 000	
FMG	500 000	
Gesondheid / Health	208 600	
DWAF	37 073	
Museum 1933	99 129	
MIG Toekenings / MIG Allocations	3 505 255	
	<u>9 157 057</u>	

AANHANGSEL A/APPENDIX A

**Opgehoopte Fondse, Trustfondse en Voorsienings
Accumulated Funds, Trust funds and Provisions**

	Saldo op/ Balance at 30/06/2006	Bydraes Gedurende die jaar/ Contributions during the year	Rente op beleggings/ Interest on investments	Ander Inkomste/ Other Income	Uitgawes gedurende die jaar/ Expenditure during the year	Saldo op/ Balance at 30/06/2007
	R	R	R	R	R	R
Opgehoopte Fondse:/Accumulated Funds:						
Wentelfonds / Revolving Fund	3 747 337	130 000		36 735		3 914 072
	<u>3 747 337</u>	<u>130 000</u>	<u>0</u>	<u>36 735</u>	<u>0</u>	<u>3 914 072</u>
Trustfondse:/Trust Funds						
LGTF	113 270					113 270
MSP	357 490				54 083	303 407
Siyanda DM	79 081				79 081	
Siyanda GOP / IDP	70 877					70 877
Rampbestuur / Disaster Managen	16 042				10 488	5 554
Biblioteek / Library	12 202			40 000	22 246	29 956
Droogtehelp	17 544					17 544
FMG	60 125			515 500	483 206	92 419
EPWP Program	1 713 947				1 240 470	473 477
Arbeidskonsultant	22 384					22 384
LED	18 146					18 146
WSDP	54 569			37 073		91 642
MIG EPWP	81 164				81 164	
	<u>2 616 841</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>592 573</u>	<u>1 970 738</u>	<u>1 238 676</u>
12. Voorsienings / Provisions						
Verlofvoorsiening / Leave Provisic	297 345	263 988			46 760	514 573
Voorsiening vir Oninbare Skuld / Provision for Bad Debts	3 000 000	1 500 000				4 500 000
	<u>3 297 345</u>	<u>1 763 988</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>46 760</u>	<u>5 014 573</u>
	<u>9 661 523</u>	<u>1 893 988</u>	<u>0</u>	<u>629 308</u>	<u>2 017 498</u>	<u>10 167 321</u>

AANHANGSEL B/APPENDIX B

Eksterne Lenings

External Loans

	Saldo op / Balance at 30/06/2006	Gedurende die jaar ontvang / Received during the year	Gedurende die jaar gedelg of afgeskryf / Redeemed or writte off during the year	Saldo op / Balance at 30/06/2007
EKSTERNE LENINGS / EXTERNAL LOANS				
DBSA	5 598 083	774 001	169 302	6 202 782
	5 598 083	774 001	169 302	6 202 782

AANHANGSEL C / APPENDIX C
Ontleding van Vaste Bates vir die jaar geëindig 30 Junie 2006
Analysis of Fixed Assets for the year ended 30 June 2006

Uitgawe Expenditure 2005/2006		Budget/Begroting 2006/2007	Saldo Balance 30/06/2006	Uitgawe Expenditure 2006/2007	Oorgeplaas Written off/ transferred	Saldo Balance 30/06/2006
2 201 444	Belasting en Algemene Dienste/ Rates and General Services	4 335 000	16 549 919	4 011 498	-	20 561 417
997 202	<i>Gemeenskapsdienste/ Community Services</i>	3 600 000	7 300 992	2 649 714	-	9 950 706
0	Eiendomme / Properties		247 206	0	0	247 206
840 534	Publieke werke / Public works		2 031 193	0	0	2 031 193
47 561	Parke / Parks		363 779	0	0	363 779
0	Verkeersdienste / Traffic services		160 044	0	0	160 044
0	Werkswinkel / Workshop		102 524	0	0	102 524
0	Dienste	1 000 000	-	2 642 324	0	2 642 324
90 209	Stadstoesourier / Town Treasurer	200 000	293 849	7 390	0	301 239
0	Munisipale Bestuurder / Municipal Manager		55 531	0	0	55 531
18 898	Raad Algemeen / Council General	2 400 000	4 046 866	0	0	4 046 866
0	<i>Gesubsidieerde dienste / Subsidised services</i>	0	1 348 427	247 237	0	1 595 664
0	Biblioteek / Library	-	2 948	0	0	2 948
0	Brandweer / Fire brigade	-	48 094	0	0	48 094
0	Museum 1933	-	-	247 237	0	247 237
0	Munisipale Geboue / Municipal buildings	-	1 135 183	0	0	1 135 183
0	Gesondheid / Health	-	162 202	0	0	162 202
1 204 242	Economic Services / Ekonomiese Dienste	735 000	7 900 500	1 114 547	0	9 015 047
0	Sanitasie / Sanitation	-	72 000	0	0	72 000
1 204 242	Riolering / Sewerage	735 000	7 828 500	1 114 547	0	8 943 047
0	<i>Behuisingsdienste / Housing Services</i>	0	3 195 761	0	0	3 195 761
0	Behuising / Housing	-	3 195 761	0	0	3 195 761
145 084	<i>Handelsdienste / Trading services</i>	3 900 000	6 476 446	-	-	6 476 446
145 084	Elektrisiteit / Electricity		4 782 072	0	0	4 782 072
0	Water	3 900 000	1 694 374	0	0	1 694 374
0	<i>Lenings Herskeduleer / Loans Rescheduled</i>	-	4 760 181	0	0	4 760 181
2 346 528	TOTALE VASTE BATES	8 235 000	30 982 307	4 011 498	0	34 993 805
	<i>Min Lenings gedelg en ander kapitaalontvangstes</i>		25 384 224	4 180 800	0	29 565 024
			25 384 224	4 180 800	0	29 565 024
	Lenings gedelg en voorskotte terugbetaal/ Bydraes uit bedryfsinkomste/Contributions		7 012 198	169 302	0	7 181 500
	Skenking en subsidies/Grants and subsidies		1 472 499	7 390	0	1 479 889
			16 899 527	4 004 108	0	20 903 635
	Netto Vaste Bates/Net Fixed Assets	8 235 000	5 598 083	-169 302	0	5 428 781

AANHANGSEL D/APPENDIX D

Ontleding van Bedryfsinkomste en -Uitgawe vir die jaar geëindig 30 Junie 2007
 Analysis of Operating Income and -Expenditure for the year ended 30 June 2007

Werklik/ Actual 2006 R		Werklik/ Actual 2007 R	Begroot/ Budgeted 2007 R
Inkomste/Income			
2 314 185	Staat en Provinsiale Hulpotoelaes en Subsidies/ Government and Provincial Grants	5 164 076	5 664 000
2 192 221	Water	3 392 094	3 957 455
3 111 197	Sanitasie/Sanitation	3 532 557	3 090 236
1 681 800	Belasting/Property Tax	1 762 388	1 767 177
4 552 938	Elektrisiteit/Electricity	5 646 210	4 846 380
551 107	Ander dienste/Other Services	-1 151 953	-1 466 137
<u>14 403 448</u>		<u>18 345 375</u>	<u>17 859 111</u>
Uitgawes/Expenditure			
5 909 988	Salarisse, lone en toelaes/Salaries, wages and allowances	5 553 051	6 708 717
8 560 382	Algemene onkoste/General expenses	10 963 210	11 668 994
2 565 113	- Aankoop van elektrisiteit/Purchase of electricity	3 548 764	2 840 225
5 995 268	- Ander algemene uitgawes/Other general expences	7 414 447	8 828 769
1 164 942	Herstel en Onderhoud/Repairs and maintenance	1 209 374	1 188 400
1 345 817	Kapitaaloonkoste/Capital charges	1 217 655	1 473 500
129 255	Bydraes tot vaste bates/Contributions to fixed assets	7 390	-
119 000	Bydraes/Contributions	1 893 988	130 000
-2 816 981	Min elders gedebiteer / Less debited else where	-3 046 000	-3 310 500
<u>14 412 402</u>		<u>17 798 669</u>	<u>17 859 111</u>

Werklike Inkomste Actual Income	Werklike uitgawe Actual expenditure	Oorskot/(Tekort) Surplus/(Deficit)		Werklike Inkomste Actual Income	Werklike uitgawe Actual expenditure	Oorskot/Surplus (Tekort/Deficit)	Begroting/Budget (Tekort/Deficit)
2006 R	2006 R	2006 R		2007 R	2007 R	2007 R	2007
7 658 201	8 707 745	-1 049 544	Belasting en algemene dienste Rates and general services	9 307 069	11 517 491	-2 210 423	-168 517
4 214 059	5 911 899	-1 697 840	Gemeenskapsdienste/Community Services	5 416 329	7 649 681	-2 233 353	-306 408
1 681 800	0	1 681 800	Eiendomsbelasting/Assessment rates	1 762 388	0	1 762 388	-4 789
17 006	46 842	-29 836	Begraafplaas / Cemetery	19 026	36 714	-17 688	2 885
27 632	217 958	-190 326	Grond en Geboue/Land and Buildings	30 343	203 608	-173 266	103 419
0	262 638	-262 638	Werkswinkel/Workshop	0	262 468	-262 468	-6 492
894	1 219 701	-1 218 807	Openbare Werke/Public Works	59	1 286 024	-1 285 965	216 144
15 581	290 073	-274 492	Parke en Ontspanning/Parks and Recreation	6 899	367 054	-360 155	-56 835
1 981 857	2 931 793	-949 936	Raad Algemeen/ Council General	2 972 433	4 781 165	-1 808 732	-379 803
0	181 783	-181 783	Korporatiewe Dienste/Corporate Services	0	107 006	-107 006	31 969
0	14 468	-14 468	Munisipale Bestuurder/Municipal Manager	0	14 169	-14 169	16 006
20 756	364 861	-344 105	Stads-treasurer/Town Treasurer	16 284	187 659	-171 375	-350 998
189 479	10 000	179 479	Vaste Eiendomme/Properties	283 956	10 500	273 456	140 770
279 054	371 782	-92 728	Verkeer / Traffic	324 941	393 314	-68 374	-18 686
3 111 197	2 531 710	579 487	Ekonomiese Dienste/Economic Services	3 532 557	3 497 134	35 423	87 611
1 360 829	1 201 476	159 353	Vullisverwydering/Refuse removal	1 886 093	1 885 251	842	-371 624
1 750 368	1 330 234	420 134	Riool/Sewerage	1 646 464	1 611 883	34 581	459 235
332 945	264 136	68 809	Gesubsidieerde Dienste/Subsidised Services	358 183	370 676	-12 493	50 281
105	51 130	-51 025	Biblioteek/Library	1 183	107 190	-106 007	-10 415
332 840	158 317	174 523	Gesondheid/Health	357 000	177 746	179 254	64 408
0	54 689	-54 689	Brandweer/Fire brigade	0	85 740	-85 740	-3 712
0	0	0	Behuisings/Housing	0	0	0	0
0	0	0	Behuisings / Housing	0	0	0	
6 745 248	5 704 656	1 040 593	Handelsdienste/Trading Services	9 038 306	6 281 177	2 757 129	421 878
2 192 309	2 064 170	128 140	Water	3 392 094	1 672 470	1 719 625	345 230
4 552 939	3 640 486	912 453	Elektrisiteit/Electricity	5 646 211	4 608 708	1 037 504	76 648
14 403 449	14 412 401	-8 951	Totaal/Total	18 345 375	17 798 669	546 706	253 361
		463 879	Aanwendings vir jaar (Verwys na aantekening 13) Appropriations for the year (Refer to note 13)			-349 605	
		454 928	Netto oorskot / (tekort) vir die jaar Net surplus / (deficit) for the year			197 101	
			Onaangewende oorskot / (opgehoopte tekort) aan die begin van die jaar Accumulated surplus / (deficit) at the beginning of the year			998 269	
			Onaangewende oorskot / (opgehoopte tekort) aan die einde van die jaar Accumulated surplus / (deficit) at the end of the year			1 195 370	